

УДК [342.95:342.7–053](477)

НАТАЛІЯ ВОЛОДИМИРІВНА КОЛОМОЄЦЬ,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри адміністративного права і процесу факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0003-4623-610X>

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ЮВЕНАЛЬНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ТА ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

В рамках діяльності органів Національної поліції функціонують спеціальні підрозділи для роботи з неповнолітніми особами. Ключову роль у цьому напрямку відведено саме співробітникам ювенальної превенції. Необхідність формування такого підрозділу була обумовлена цілою низкою факторів, а саме: 1. специфікою служби; 2. обсягом повноважень; 3. особливістю форм та методів роботи; 4. характером взаємодії з іншими суб'єктами адміністративно-правового захисту прав дитини; 5. особливим правовим статусом само об'єкта щодо якого можуть застосовуватися заходи впливу тощо. Більше того, поліцейському ювенальній превенції доволі часто доводиться проявляти свої професійні якості не тільки як правоохоронця, але й як педагога, психолога та просто друга, який має своєю головною метою – допомогти та зарадити дитині в складній життєвій ситуації.

За таких обставин має поступово змінюватися сприйняття дитиною поліцейського. Для неї він має бути не «карателем», а радником і заступником, не втрачаючи при цьому свого авторитету, як правоохоронця та представника органів державної влади. Тому на сучасному етапі реформаційних процесів системи правоохоронних органів впроваджується ціла низка пілотних проектів в рамках «*Community Policing*», тобто постійної співпраці поліції з населенням та місцевою владою, головна мета яких полягає у створенні спільного безпечного простору. Як приклад можемо навести профілактичну програму «Школа і поліція» для навчальних закладів, яка була розроблена у відповідності до ст. 23 Закону України «Про Національну поліцію». До запровадження цієї програми окрім органів Національної поліції України залучилися також представники Міністерства освіти і науки України, Представництво Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні, представники Проекту «Реформування системи кримінальної юстиції щодо неповнолітніх в Україні», Координатор проектів ОБСЄ в Україні. Не залишились осторонь і громадські організації, зокрема Міжнародний жіночий правозахисний центр «*Ла Страда-Україна*», Всеукраїнський громадський центр «*Волонтер*» та громадська організація «*Vision Zero*».

За своїм змістом профілактична програма «Школа і поліція» включає в себе тематичні заняття тривалістю по 45 хв. для попередження ризикованої та протиправної поведінки серед учнів загальноосвітніх навчальних закладів; методичні рекомендації щодо підготовки та проведення цих занять працівниками поліції та ряд інших заходів [3, с. 5]. Головною ж ціллю Програми є налагодження відкритого продуктивного діалогу учнів з працівниками поліції при обговоренні важливих правових проблем та формування їхньої правосвідомої поведінки як у школі, так і поза нею.

Цікавим нововведенням стало також впровадження у 2018–2019 навчальному році проекту, який передбачає залучення курсантів-поліцейських до навчання дітей разом зі спеціально уповноваженими підрозділами поліцейських. Проведення таких зустрічей передбачає обговорення та пошук ймовірних шляхів вирішення проблем, які існують в дитячому середовищі. Зокрема, підніматимуться питання з приводу того як поводитися на вулиці, як вберегтися від крадіжок, шахрайств, розбоїв, як дитині себе поводити, коли вона, наприклад, заблукала чи не може повернутися додому. Проведення таких зустрічей обов'язково передбачає ознайомлення дітей з правилами дорожнього руху та азами безпечного поводження в побуті. Співробітники органів Національної поліції, в свою чергу, проводять з курсантами тренінги та заняття, як саме треба поводитися з дітьми [1].

Підрозділи поліції у взаємодії зі спеціалістами управлінь (відділів) у справах сім'ї, молоді та спорту, служби у справах дітей міських рад, центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, зокрема, забезпечують виконання цілого ряду й інших, не менш важливих пілотних проектів. Ними є: «Зупинка під назвою життя», «Стоп жорстокому поводженню з дітьми та запобігання торгівлі людьми», «Насилля в сім'ї – актуальна проблема сучасного суспільства», «Гендерна

політика. Рівні права, рівні можливості», «Торгівля людьми в сучасному світі», «Вчимося протидіяти насилью», «Батьківське щастя: виховання без насильства», «Скажемо «ні» насильству в шкільному колективі», «Торгівля людьми – як уберегтися від небезпеки», «Захисти дітей від насильства та жорстокого поводження», «Попередження насильства в сім'ї», «Відкрите та ефективне спілкування. Попередження жорстокого поводження та насильства в сім'ї та молодіжному середовищі» тощо [2, с. 42–43].

Висновок. Взаємодія працівників органів ювенальної превенції Національної поліції України з навчальними закладами є пріоритетним напрямком профілактики правопорушень серед неповнолітніх, який надає можливість безпосередньо формувати у дітей шанобливе ставлення до своїх однолітків та інших членів соціуму, а також виховувати їх відповідно до вимог та потреб громадянського суспільства.

Список бібліографічних посилань

1. Святенко Т. Український поліцейський повинен бути захисником дитини // 112.ua : веб-портал. URL: <https://ua.112.ua/interview/naibilshe-zlochyniv-shchodo-ditei-skoiiut-koly-vony-idut-v-shkolu-461682.html> (дата звернення: 25.03.2019).
2. Литвин В. В. Поліція на допомогу дітям: пілотні проекти // Захист прав людини в контексті реформування підрозділів превентивної діяльності Національної поліції : зб. матеріалів круглого столу (м. Київ, 1 черв. 2017 року) / МВС України, Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2017. С. 41–45.
3. Методичні рекомендації щодо проведення просвітницько-профілактичних занять з учнями 1–11 класів за програмою «Школа і поліція» / В. Загребя, Г. Мустафаєв, В. Андрєєнкова, В. Ганчева, Т. Журавель та ін. Київ, 2016. 197 с.

Одержано 26.03.2019

УДК 342.9

АНАТОЛІЙ ТРОХИМОВИЧ КОМЗЮК,

доктор юридичних наук, професор,

*професор кафедри адміністративного права і процесу факультету № 3
Харківського національного університету внутрішніх справ;*

 <https://orcid.org/0000-0002-7377-9241>

ПРЕДМЕТ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ПРАВА УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ

Одним із основних результатів розвитку теорії адміністративного права в Україні за останні десятиліття можна вважати формування і зміцнення позиції щодо необхідності використання нових підходів до розуміння поняття та структури Особливої частини цієї правової галузі. На зміну виділенню трьох чи чотирьох сфер публічного управління та його адміністративно-правового забезпечення має прийти система підгалузей як сукупностей правових норм, що регулюють суспільні відносини у цих сферах. Однією з таких підгалузей є поліцейське право.

Варто мати на увазі, що мова йде про нове явище у вітчизняній юридичній, зокрема адміністративно-правовій науці, хоча історія поліцейського права налічує кілька століть, свого часу воно набуло таких глобальних рис, що відбулась його трансформація в адміністративне право. У зарубіжних країнах історія поліцейського права на цьому не завершилась, воно продовжило своє існування та розвиток як право, що регулює здійснення поліцейської діяльності.

Зрозуміло, що історичні здобутки поліцейстики для формування сучасного поліцейського права України мають важливе значення насамперед для розуміння його методологічних засад, встановлення кола поліцейських відносин (в літературі обґрунтовувалась доцільність виділення саме таких відносин [1, с. 10]), які регулюються його нормами. Проте необхідно враховувати, що конкретні праці відображали конкретні історичні умови, в яких їх було створено. Тому їх зміст для сучасних завдань правотворення має переважно пізнавальний характер. Наприклад, професор Харківського університету Л. Якоб на початку XIX ст. відносив поліцейське право до економічних наук [2, с. X], пізніше професори Київського університету І. Антонович та М. Бунге також розглядали його як галузь (частину) економічної науки [1, с. 564]. Сьогодні умови для формування поліцейського права зовсім інші, тому для цих завдань визначальними мають бути сучасні положення юридичної науки та норми міжнародного і вітчизняного законодавства.